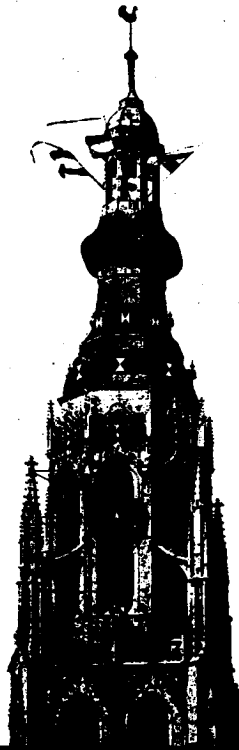

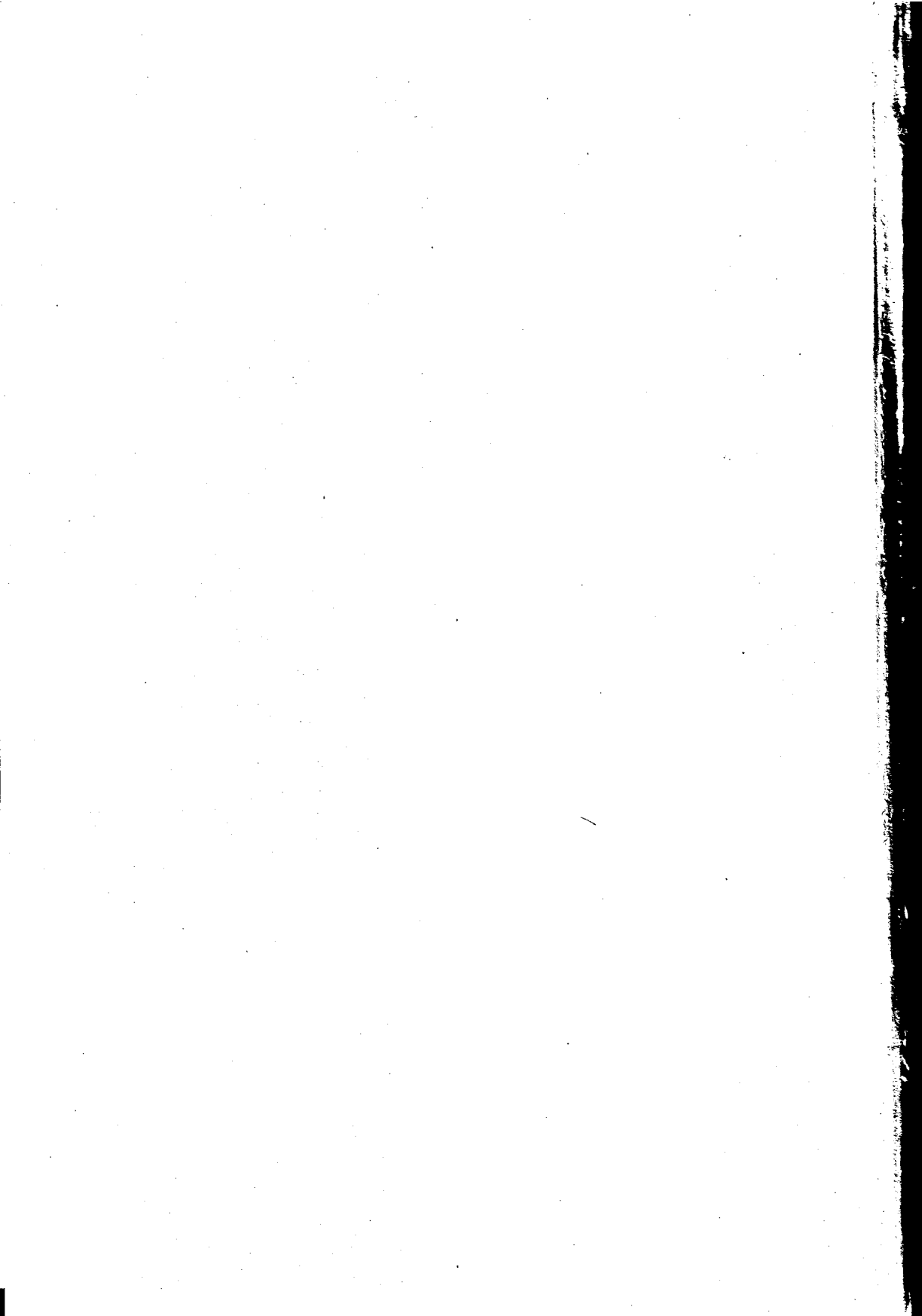

1870

125 jaar Rode Kruis in Breda en omgeving

1995

Jan Brouwers

125 jaar

Rode Kruis

in

Breda en omgeving

1870 - 1995

Publikatiereeks
Gemeentearchief Breda
Studies 11

Colofon

Auteur : Drs. J.J. Brouwers
Uitgave : Gemeentearchief Breda (GAB)
Cover-ontwerp : Ontwerpbureau Kees Zwart
Zetwerk, lay out : J.C. van der Linden-Buitendijk (GAB)
Druk : Drukkerij H. Gianotten BV, Tilburg

Illustraties:

Coll. GAB = Collectie Gemeentearchief Breda.

Alle overige afbeeldingen berusten bij particulieren of het Rode Kruis, afdeling Breda.

CIP-Gegevens: Koninklijke Bibliotheek, Den Haag

Brouwers, J.J.

125 jaar Rode Kruis en omgeving, 1870-1995 / J.J. Brouwers. -
Breda : Gemeentearchief Breda - Ill. - (Publikatiereeks/Gemeentearchief
Breda. Studies; 11)

ISBN 90-5391-015-8

Trefwoord: Rode Kruis; Breda; geschiedenis.

© J.J. Brouwers 1995

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden openbaar gemaakt, verveelvoudigd, opgeslagen in data verwerkend systeem of uitgezonden in enige vorm, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voorwoord

De gedachte van het bestuur om ter gelegenheid van het 125-jarig bestaan van 'hun' Afdeling Breda e.o. van het Nederlandse Rode Kruis een terugblik in de geschiedenis van die afdeling te laten verzorgen, viel bij het Gemeentearchief Breda in goede aarde. Al spoedig werd de nodige medewerking toegezegd en was het gemeentearchief bereid het schrijven en het uitgeven van een gedenkboekje op zich te nemen.

Wij zijn in het bijzonder drs. M. Duijghuisen, hoofd onderzoek, buitengewoon erkentelijk voor de ondervonden samenwerking en voor zijn vele inspanningen om het gestelde doel te bereiken. Uiteraard gaat onze bijzondere dank tevens uit naar de auteur, de historicus Jan Brouwers, en degenen die hem bij de samenstelling hebben bijgestaan. Het ontwerp bureau Kees Zwart bood de lay-out van de omslag aan. Dat deze uitgave nu voor u ligt, is mede te danken aan de financiële steun van Holland Casino Breda.

De initiatiefnemers voor de oprichting van een Bredase afdeling van het Nederlandse Rode Kruis hebben in 1870 aan de wieg gestaan van een beweging, die gedurende de afgelopen 125 jaar duizenden inwoners van Breda en omliggende gemeenten heeft geïnspireerd. Velerlei Rode Kruis-activiteiten zijn in die periode tot stand gebracht. Een extra dimensie werd vaak aan de grondbeginselen van het Rode Kruis gegeven door de persoonlijke bewogenheid en de initiatieven van veel plaatselijke vrijwilligers en door de vrijgevigheid van de burgers.

In de loop der jaren hebben de activiteiten van het Rode Kruis in Breda en omgeving zich verder ontplooid en uitgebreid. Ingespeeld werd op plotselinge noodsituaties in binnen- en buitenland, maar ook op de toenemende behoefte aan hulp in het eigen werkgebied met verschillende vormen van zorg van mens tot mens, die bij buitenstaanders vaak weinig spectaculair overkomen.

Wij zijn trots op al degenen, die met veel energie en grote toewijding - soms niet zonder risico's en vaak gedurende vele jaren - zich voor het Rode Kruis-werk in of vanuit Breda en omgeving hebben ingezet en hopen dat ook in de toekomst velen in onze regio voor het menslievend werk van het Rode Kruis warm zullen lopen.

HOLLAND
CASINO
B R E D A

Mr. E.V.M. Lips
voorzitter Afdeling Breda en omgeving
van het Nederlandse Rode Kruis

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Inhoudsopgave	3
Inleiding	5
1870 - 1909	7
De oprichting	
De oorlog van 1870/1871	
Het Rode Kruis in vreedstijd	
De belangstelling taant	
1910 - 1918	
Nieuwe taken	23
De Eerste Wereldoorlog	27
Vluchtelingen	31
Hulpverlening tijdens de oorlog	32
1919 - 1939	
Spanningen tussen plaatselijke comité's en hoofdcomité	35
Een groeiende afdeling	38
1940 - 1952	
Mei 1940	43
Ambulances naar België en Frankrijk	44
Hulp aan gevangenen en verzet	49
De bevrijding	51
Het noodziekenhuis	51
Ongekende groei	54
1953 - 1995	
De watersnoodramp	57
Nieuwe activiteiten	62
Bloedtransfusie	63
Het Jeugd Rode Kruis	64
Fondsenwerving	64
Van welfare naar thuishulp	65
Rampenbestrijding	69
Ter afsluiting	75
Gebruikte bronnen en literatuur	77
Aantekeningen	79

Inleiding

Het Rode Kruis is een begrip: iedereen kent deze instelling en weet in grote lijnen op welke terreinen zij actief is. De afdeling Breda kwam al snel na haar oprichting in 1870 voor een zware opgave te staan en is sedertdien betrokken geweest bij allerlei vormen van hulpverlening. In deze studie naar de geschiedenis van de afdeling is geprobeerd een indruk te geven van de manier waarop het huidige werk van de afdeling Breda e.o. van het Nederlandse Rode Kruis tot stand is gekomen. Beschreven wordt welke taken zij heeft gehad en vooral hoe de vrijwilligers, die zich belangeloos inzetten, soms in de moeilijkste omstandigheden hulp wisten te verlenen. Dat geschiedde vaak vanuit eigen initiatief en inzicht maar steeds met als doel het helpen van de medemens.

Voor het grootste deel is het voor deze studie gebruikte materiaal afkomstig uit het archief van de afdeling zelf. Aanvullende informatie werd gevonden in het archief van het hoofdbestuur van het Nederlandse Rode Kruis en bij personen als mevrouw C. Beek-Weeda. Zij stelde tevens een aantal foto's ter beschikking. Verder gaat mijn dank uit naar de voorzitter van de afdeling, mr. E.V.M. Lips, M.C.J. van de Ven en zijn opvolger H.A.M. van Gurp, mw. W.M.Th. Kuypers en de heren W.G.C. Gelinck en mr. J.J.M. van Mierlo die de totstandkoming van de tekst kritisch hebben gevolgd. Het gemeentearchief Breda zorgde in de persoon van drs. M.J.M. Duijghuisen voor de coördinatie en wetenschappelijke begeleiding van het project en in die van mevrouw M.L. van den Wijngaard voor de beeldredactie.

